

Pavel HANES:

TEOLÓGIA SVÄTOSTI A MISIJNÉ POSLANIE IZRAELA

(poznámky k prednáške, 1999)

1. ÚVODNÉ POZNÁMKY

Našou témou je priesečník troch teologických tém: (1) svätosť, (2) misia a (3) poslanie starozmluvného Izraela. Táto prednáška sa bude pýtať, aké je medzi týmito témami interakcia, ako sa navzájom ovplyvňujú, čo majú spoločné.

Súčasná misiologická skúmanie sa zameriavajú predovšetkým na inkulturáciu, vytvorenie prostredia blízkeho ľuďom, ktorých chce cirkev osloviť. Lesslie NEWBIGIN v Nairobi r. 1976 to vyjadril nasledovne: "Musíme očakávať, že cirkev, ktorá vzniká mimo múrov cirkvi je prvotinou evanjelia na tom mieste, kde vzniká. Mala by mať svoj vlastný charakter odlišný od charakteru spoločenstva, z ktorého prišla misia."¹

Otázka je: môže sa cirkev a misiológia niečomu naučiť od Izraela a starozmluvnej teológie, ktorá zdôrazňovala nielen duchovné, ale aj kultúrne-fyzické rozdiely medzi Božím ľudom a pohanmi?

Tézou tejto prednášky je, že svätosť je kľúčovým pojmom pre pochopenie jestvovania Izraela a jeho poslania (EICHRODT cituje HÄNELA, ktorý označil náboženstvo SZ za "náboženstvo svätosti".² W. Ury v EDBT vyhlasuje: "Všetko v SZ začína a končí svätosťou Božou."³) a spojovacím pojmom, ktorý premostuje chápanie misie Izraela a misie cirkvi. Misia Izraela bola podmienená svätosťou, pretože svätosť Izraela podmieňovala Božiu prítomnosť v Izraeli. Misia cirkvi vyzýva k svätosti (posväteniu) prostredníctvom odpustenia v Kristovi, ale táto svätosť je totožná so svätosťou SZ, hoci má iné vonkajšie prejavy.

2. TEOLÓGIA SVÄTOSTI

2.1 Pojem קדש

NIDOTE definuje sloveso קדש v qale ako "byť svätý, oddelený od obyčajného". Prídavné meno קדוש definuje ako "svätý, *spôsobujúci obavy* (anxiety), oddelený".⁴

TWOT uvádza, že niektorí teológovia odvodzujú tento pojem od slovesného kmeňa QD (odseknúť), ale nie je to dokázané. Iná teória spája slovo s akkadským *qadašu* (byť jasným), čo by vysvetľovalo spojenie biblického pojmu s ohňom a žiarou.⁵

IDB spája predstavu svätosti s nasledovnými pojmami: Oheň, žiarlivosť, hnev, strach, vzdialenie sa, čistota, majestát, nepreskúmateľnosť, nepochopiteľnosť, zázračnosť, veľkosť, vyvýšenosť, živý Boh.⁶ "Najprekvapujúcejšia je častá asociácia svätosti s ohňom."⁷

Lev 10:10⁸ je viacnásobný paralelizmus, ktorý definuje pojem "svätý" prostredníctvom synonym a antonym umiestnených do chiazmu:

¹ Lesslie Newbigin: *What is "a Local Church Truly United?"* in KINNAMON/COPE: *The Ecumenical Movement*, str. 118.

² Walther Eichrodt: *Theology of the Old Testament*, zv. I. str. 270.

³ W. Ury: *Holy, Holiness*, in EDBT, str. 343.

⁴ J. A. Naudé: קדש in: NIDOTE, zv. III., str. 877.

⁵ McComiskey: קדש in: TWOT, zv. II. str. 786.

⁶ J. Muilenburg: *Holiness*, in: IDB, zv. II. str. 617.

⁷ The Interpreter's Dictionary of the Bible, zv. II. str. 617.

⁸ וְלִהְיֶיךָ לְבָרִיךְ בֵּין הַקְּדוֹשִׁים וּבֵין הַחַל וּבֵין הַטְּמֵא וּבֵין הַטְּהוֹר:

	Synonymum k "svätý"		Antonymá k "svätý"	
vlastníctvo	svätý	קָדֵשׁ	חַל	obecný
rituálna funkcia	čistý	טָהוֹר	טָמֵא	nečistý

Podobne aj Lev 27:28⁹ popisuje vec oddelenú pre Hospodina superlatívnym spojením "najvyššia svätosť", nedotknuteľnosť.

2.2 Staršia teológia

Teológia v predkritickom období podradila pojem svätosti pojmu etickej spravodlivosti a náboženskej čistoty. Napr. Tomáš AKVINSKÝ o Božej svätosti samostatne vôbec nepojednáva. O svätosti hovorí v súvislosti s náboženstvom a dokonca stotožňuje svätosť s cnosťou nábožnosti.

"Slovo "svätosť" (*sanctitas*) má zrejme dva významy. Jeden označuje čistotu; a toto súhlasí s gréckym pojmom *hagios* (ἅγιος), čo znamená "nepoškpinený. Iný význam hovorí o pevnosti rozhodnutia, prečo sa v starších dobách slovo "sancta" používalo na také veci, ktoré boli chránené zákonom a nesmeli byť porušené."¹⁰

Protestantskí teológovia luteránski aj reformovaní definovali Božiu svätosť výlučne ako etickú Božiu vlastnosť, jeho "morálnu dokonalosť, čistotu".¹¹

2.3 Rudolf OTTO (1869-1937)

Ku zlomu v pohľade na svätosť došlo, keď roku 1917 vyšla vplyvná kniha religionistu Rudolfa OTTU, *Das Heilige*, ktorá sa v krátkom čase dočkala 14 nemeckých vydaní a mnohých prekladov. Jej dôraz je na transcendentnom rozmere skúsenosti Boha ako tajomstva, na ktoré človek reaguje trasením sa, ale ho zároveň priťahuje.

2.4 Novšia teológia

V novšej dobe teológovia zhodne zdôrazňujú zvláštnosť tohto pojmu, jeho výlučné spojenie s Bohom a poukazujú na transcendentnú odlišnosť Božiu, ktorá je ním vyjadrovaná.

H. BAVINCK cituje nasledovné názory:

(1) Božia svätosť je vzťah Božej dobroty a milosti, alebo (2) Jeho vyvýšenosť nad stvorenia, (3) nekonečná vzdialenosť medzi Bohom a stvorením.¹²

P. ALTHAUS:

"Svätosť označuje Božiu božskosť v celej šírke toho, z čoho pozostáva. V žiadnom prípade nemôže byť zaradená medzi ostatné "vlastnosti" Božie a byť chápaná len eticky."¹³

K. BARTH:

"Svätosť je oddelenosť, v ktorej Boh je Bohom... Svätosť má nepochybne aj význam *cudzoty* - Boh prichádza k ľuďom, ale nie je pri nich doma."¹⁴

(Na upresnenie treba dodať, K. BARTH spája Božiu svätosť s Božou milosťou a tvrdí, že keď hovoríme o Božej svätosti, jednoducho pokračujeme v rozprávaní o Božej milosti.... Ako svätá, Božia láska je charakteristická tou skutočnosťou, že keď Boh hľadá a vytvára spoločenstvo, vždy je Pánom."¹⁵)

G. VON RAD:

"V dejinách náboženstva všeobecne ako aj v Izraeli osobitne, skúsenosť svätého je praveká náboženská predstava; tj. táto predstava sa nedá žiadnym spôsobom odvodiť od iných noriem alebo hodnôt človeka. Nie je to ich pozdvihnutie na najvyšší stupeň ani nie je s nimi príbuzná pomocou pridávania. Svätosť by sa mohla výstižnejšie popísať ako veľký cudzinec v svete človeka, tj. je to informácia o skúsenosti, ktorá sa nikdy nedá koordinovať do sveta, kde je človek doma, a voči ktorej vždy skôr cíti strach ako dôveru - je to čosi "celkom iné".¹⁶

⁹ כָּל-חַרְמֵם קָדֵשׁ-קָדָשִׁים הוּא לַיהוָה:

¹⁰ T. Akvinský: *Summa Theologiae* zv. III. str. 918.

¹¹ Paul Althaus: *Die Christliche Wahrheit*, str. 290.

¹² Herman Bavinck: *The Doctrine of God*, str. 209.

¹³ Paul Althaus: *Die Christliche Wahrheit*, str. 289.

¹⁴ Karl Barth: *Church Dogmatics*, I. 1. str. 322.

¹⁵ Karl Barth: *Church Dogmatics*, II. 1. str. 359.

¹⁶ Gerhard von Rad: *Old Testament Theology*, zv. I., str. 205.

2.5 Biblické zhrnutie o svätosti

2.5.1 Ontologická svätosť - vlastné bytie

(1) Neprístupnosť (oheň) Isaiah 33:14,¹⁷ (2) moc Ž 47:9,¹⁸ (3) krása Iz 33:17,¹⁹

2.5.2 Vzťahová svätosť - zasvätenie

Svätosť určuje definitívnosť, nedotknuteľnosť a neodvolateľnosť vzťahu - vlastníctva vecí, ale aj ľudí, hoci svätosť kňazov bola dočasná pre službu v chráme a musela byť obnovovaná.

Iz 23:18²⁰ vyjadruje takéto zasvätenie Hospodinovi (podobne ako Lev 27:28). Na úrovni etickej sa tento vzťah popisuje v Pr 20:25²¹ (neoznačovať veci za sväté nerozmyslene).

2.5.3 Etická - čistota a spravodlivosť

Izaiáš 65:5²² opisuje ľudí, ktorí sa cítia svätí a nikto sa k nim nemôže priblížiť. Takáto svätosť vyplýva z vedomia vlastnej spravodlivosti a nadradenosti.

3. POSLANIE IZRAELA PRE NÁRODY - ZJAVENIE SVÄTOSTI HOSPODINOVEJ

Izrael bol zjavením Hospodina pre ostatné národy. "Nič univerzalizmu, vedomie celosvetovej zodpovednosti sa vinie celou Starou Zmluvou. Židia verili a tvrdili o sebe, že sú ľuďom Božím - toto tvrdenie bolo na pohľad také absurdné, že nikto by mu nevenoval pozornosť, ak by nebolo pravdivé."²³ Amos 9:7 prirovnáva Izrael k Etiópii, Filištínom a Sýrčanom!

Treba však zdôrazniť s Ottom Weberom, že "ak je SZ univerzalistická - a to v skutočnosti platí - je taká z tohto *partikulárneho* (izraelského) centra.... Problém SZ je absolútne problémom Izraela"²⁴

3.1 Nadradenosť nad národmi

Boh postaví Izrael vysoko nad všetky národy (Deu 26:19²⁵) a všetky národy budú vidieť, že s Izraelom je Hospodin - Deu 28:10²⁶

3.1.1 Víťazstvo vo vojnách

Národy pozorujú víťazstvá Izraela, ktoré svedčia o moci a vyvýšenosti Hospodinovej.

Izrael zdedí národy Deu 9:1²⁷, bude nad nimi vládnuť - Deu 15:6²⁸. Toto je však výsledkom nie jeho schopností, ale výsledkom poddania sa Hospodinovi, ktorý zabezpečuje vyčistenie Zeme od nepriateľských národov Izraelu a tým nepriateľských aj sebe - Psalm 10:16²⁹

Podľa Deu 32:43³⁰ sa národy majú tešiť s Izraelom z jeho víťazstiev!

3.1.2 Ekonomická nadradenosť

Deu 28:12³¹ hovorí o hospodárskom úspechu Izraela

¹⁷ פָּחְדוֹ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים אֲחֻזָּה רַעְדָּה חֲנָפִים מִי יִגּוּר לָנוּ אֵשׁ אוֹכְלָה מִי־יִגּוּר לָנוּ מוֹקְדֵי עוֹלָם:

¹⁸ מֶלֶךְ אֱלֹהִים עַל־גּוֹיִם אֱלֹהִים יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא קְדָשׁוֹ:

¹⁹ מֶלֶךְ בִּפְיוֹ תַחֲזִינָה עֵינֶיךָ

²⁰ וְהָיָה סַחֲרָה וְאַחֲנֵנָה קֹדֶשׁ לַיהוָה

²¹ מוֹקֵשׁ אָדָם יִלַּע קֹדֶשׁ וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר:

²² הָאֲמָרִים קָרַב אֵלֶיךָ אֶל־תִּגְשֶׁבִי כִי קִדְשְׁתִּיךָ

²³ Stephen NEILL: *A History of Christian Missions*. str. 16.

²⁴ Otto Weber: *Grundlagen der Dogmatik*, zv. I. str. 325.

²⁵ וּלְתַתֵּךְ עֲלִיּוֹן עַל כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עָשָׂה לְתַחֲלָה וְלָשֵׁם וּלְתַפְאֲרָתָהּ

²⁶ וְרָאוּ כָּל־עַמֵי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְהוָה נִקְרָא עֲלֶיךָ וְיִרְאוּ מִמֶּךָ:

²⁷ לְרַשֵׁת גּוֹיִם גְּדֹלִים

²⁸ וּמִשְׁלַת בְּגוֹיִם רַבִּים

²⁹ יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם וְעַד אֲבָדוֹ גּוֹיִם מֵאַרְצוֹ:

³⁰ הֲרַנִּינוּ גּוֹיִם עַמּוֹ כִּי דָם־עֵבֶדְךָ יִקּוּם וְנִקְּם יִשִּׁיב לְצַרְוֹ וְכִפֵּר אֲדָמְתוֹ עִמּוֹ:

³¹ וְהִלּוּיֶת גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תִלְוָה:

3.1.3 Prijatie cudzincov - sociálna nadradenosť

Izrael však nielen veľkolepo víťazí nad nepriateľskými národmi, ale aj sociálne slúži cudzincom, ktorí sú odkázaní na jeho pomoc - Deu 10:18³², Deu 24:17³³. Cudzinci majú dokonca umožnené pristupovať k najväčšiemu sviatku - sláviť Pesach, ak splnia podmienky Ex 12:48.³⁴

3.2 Požehnanie Izraela pre národy

3.2.1 Bezprostredné

"Abrahám dostal prísľub požehnaní dvojakého typu - bezprostredné a následné. Bezprostredné bolo pozemské požehnanie pre fyzické deti Izraela, následné je duchovné požehnanie pre duchovné deti Abrahámove."³⁵

Príklady požehnaní pre národy: Abrahám - záchrana sodomčanov, Jozef - záchrana Egypta, Naomi - svedectvo pre Rúť, Šalamún - svedectvo pre kráľovnú zo Šeby, Elijáš - pomoc pre sidonskú vdovu, Elizeus - uzdravenie pre Naamana zo Sýrie.

3.2.2 Následné

Prorocké predpovede misie Izraela - Gen 12:3 - Iz 49:6 atď.

Novozmluvná misia začína posolstvom Ježišovým pre Židov ako Boží ľud. Pohanovia sú len pripustení na základe veľkej viery. "Je ťažké predstaviť si prostredie alebo zvesť, o ktorej by bolo menej pravdepodobné, že sa stane vierou celého ľudstva."³⁶

Misia Izraela transformovaná v NZ - posolstvo je vystihnutá v Ef 3:4³⁷

3.3 Prorocká misia Izraela: Mesiáš

Hlavné misijné poslanie Izraela bolo pripraviť cestu Mesiášovi, čo nás však uvádza do teológie misie Novej Zmluvy a nie je predmetom tejto prednášky. (Iz 42:4, 6; Iz 49:6,7 atď)

4. SVÄTOSŤ V MISIJNOM POSLANÍ IZRAELA

Predchádzajúce pojednanie o svätosti je v zdanlivom napätí s misijnou prístupnosťou, prispôsobivosťou a ústretovosťou cirkvi voči požiadavkám prostredia. Philip M. Steyne vyjadruje poslanie Izraela takto: "Boží úmysel pre Izrael a neskôr pre cirkev bol predložiť pozorujúcim národom pravý model toho, čo znamená byť ľuďom Božím."³⁸

Poslanie Izraela by sme mohli zhrnúť do niekoľkých bodov:

4.1 Byť oddeleným pre Hospodina

Boh vyvolil Izrael v prvom rade *pre seba* - Izrael je tu predovšetkým pre Hospodina. Jeho poslanie je byť jeho vlastníctvom, slúžiť mu a vytvárať mu svätý priestor na Zemi. Izrael je Hospodinovým prvorodeným synom (Ex 4:22³⁹), Hospodinovou prvotinou (Jer 2:3⁴⁰ - čo mimochodom poukazuje na pokračovanie v získavaní aj iných národov), Hospodinovým dedičstvom (Jer 10:16⁴¹) a je pozemským obrazom Jeho svätosti podľa známeho príkazu "svätí buďte, lebo ja som svätý" (Lev 19:2⁴²).

³² עֲשֵׂה מִשְׁפָּט יְתוּם וְאֶלְמָנָה וְאַהֲבֵב גֵּר לְתוֹת לּוֹ לְחֵם וְשִׂמְלָה:

³³ לֹא תִטֶּה מִשְׁפָּט גֵּר יְתוּם וְלֹא תִחַבֵּל בְּגֵד אֶלְמָנָה:

³⁴ וְכִי־יִגֹּר אִתָּךְ גֵּר וְעָשָׂה פֶסַח לַיהוָה הַמוֹל לּוֹ כָּל־זָכָר

³⁵ John RICHARD: *Genesis: the Gospel in Advance*, in Thomas Wang (ed.): *Countdown do AD 2000*. str. 66

³⁶ Stephen NEILL: *A History of Christian Missions*. str. 16.

³⁷ πρὸς ὃ δὴ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ, 5 ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι, 6 εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ **σύσσωμα** καὶ συμμετόχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου, 7 οὗ ἐγενήθη διάκονος κατὰ τὴν δωρεάν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

³⁸ Philip M. Steyne: *The God of the Nations*, str. 27.

³⁹ וְאָמַרְתָּ אֶל־פְּרַעֲהַ כֹּה אָמַר יְהוָה בְּנֵי בְכָרֵי יִשְׂרָאֵל:

⁴⁰ קָדַשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהוָה רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ

⁴¹ וְיִשְׂרָאֵל שִׁבְט נַחֲלָתוֹ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ:

⁴² קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

Praktické vyjadrenie svätosti Izraela bolo vo fakte, že to malo byť alternatívne kráľovstvo - v porovnaní s inými kráľovstvami: Ex 19:4-6⁴³ popisuje Izrael ako "kráľovstvo kňazov", tj. služobníkov Hospodinových.

4.2 Zjavenie Hospodina cez svätosť

v Eze 36:23⁴⁴ Boh navráti Izrael do Palestíny a tým sa posväti na Izraeli v očiach národov.

5. ZÁKLADNÝ PRAKTICKÝ ROZDIEL MEDZI MISIOU V SZ A NZ

Na prvý pohľad je poslanie Izraela od poslania cirkvi tak odlišné, že by sme mohli pochybovať, či z praktického hľadiska (aplikačného) je naozaj užitočné toto poslanie študovať. Vezmime si porovnanie s tzv. Veľkým poslaním cirkvi:

5.1 Misia cirkvi: "Chodte!"

Misia Cirkvi je napĺňaním Veľkého poslania, ktorého praktickým vyjadrením je príkaz "chodte!" Mat 28:19,⁴⁵ Mat 22:9⁴⁶. Známe sú misijné cesty apoštola Pavla, ktoré sú novozmluvným vyjadrením poslušnosti tomuto príkazu Ježiša Krista.

5.2 Misia Izraela: "Podte!"

"Pôvodná úloha Izraela nebola svedčiť slovom, ale preukazovať bohaté požehnanie života v zmluve s Bohom."⁴⁷ - (Jonášovo poslanie nebolo ísť a zvestovať Božiu milosť, ale súd.)

Ž 96:8⁴⁸ - Rodiny národov sú pozývané do Božích dvorov. Ž 22:28⁴⁹ - Končiny zeme a rodiny národov (pohanov) sa prídu klaňať pred Hospodinom. Ž 86:9⁵⁰ - Všetky národy, ktoré Boh učinil, sa vrátia a budú klaňať pred tvárou Hospodinovou. V podobnom duchu sa vyjadrujú aj iné starozmluvné miesta. (Napr. Iz 2:3, Zach 8:23, Isa 19:23, 1 Král 8:42, 43).

6. ZÁVERY PRE MISIU CIRKVI

Svedectvo Izraela bolo skôr negatívne a zdôrazňovalo nemožnosť patriť svätému Bohu. Karl BARTH vyjadril túto skutočnosť slovami: "Služba Izraela je určená vo vyvolenom spoločenstve ako reflexia súdu, z ktorého Boh človeka zachránil. Vyjadruje vedomie ľudskej bázy Božieho utrpenia."⁵¹

6.1 Misia cirkvi začína v misii Izraela a v Ježišovej misii pre Izrael

Misia cirkvi je misiou Izraela - pretože spása je zo Židov (J 4:22⁵²), ale platí tiež, že...

...misia cirkvi **nie je** misiou Izraela - pretože poslanie cirkvi je byť duchovným spoločenstvom bez viazania na kráľovstvá (politické systémy), zvykové právo (občianske zákony), krajinu (Palestína). Cirkvev je spoločenstvo v štáte - Izrael bol štát - teokracia. Cirkvev žije podľa zákonov štátu, kde sa nachádza, Izrael mal vlastné občianske zákony na úrovni morálneho zákona. Cirkvev sa správa podľa zvykového práva kultúry, kde sa nachádza, Izrael mal tieto veci upravené Mojžišovým zákonom.

6.2 Svätosť a Duch Svätý⁵³

Ale aj v NZ platí, že každý, kto má patriť Hospodinovi, musí byť takisto svätý. Odlíšenie je v sprostredkovaní svätosti Božej človeku. "Boh je svätý a človek získa podiel na tejto svätosti len tak,

⁴³ וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מְמַלְכֵת כְּהֹנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ

⁴⁴ וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה נְאֻם אֲדֹנָי יְהוָה בְּהַקְדָּשִׁי בְּכֶם לְעִינֵיהֶם:

⁴⁵ πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος,

⁴⁶ πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν καὶ ὅσους ἔαν εὕρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους.

⁴⁷ Gerard van Groningen: heslo *Israel* in *Evangelical Dictionary of Biblical Theology*, str. 380.

⁴⁸ הָבו לַיהוָה (מִשְׁפָּחוֹת עַמִּים) כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ־מִנְחָה וּבֵאוּ לְחֻצְרוֹתָיו:

⁴⁹ יִזְכְּרוּ וַיֵּשְׁבוּ אֶל־יְהוָה כָּל־אֶפְסַי־אֶרֶץ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְפָנָיְךָ כָּל־מִשְׁפָּחוֹת גּוֹיִם:

⁵⁰ כָּל־גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יְבוֹאוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְפָנָיְךָ אֲדֹנָי וַיִּכְבְּדוּ לְשִׁמְךָ:

⁵¹ Karl Barth: *Church Dogmatics*, II. 2. str. 206.

⁵² ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἶδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἶδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν.

⁵³ C. Brown: *hagios* in NIDNT, zv.II. str. 228.

že mu Boh umožní prístup do svojej vlastnej oblasti (Bereich).⁵⁴ V SZ bol prístup viazaný na Izrael, v NZ sa to deje skrze prácu Ducha Svätého.

6.3 Cirkev - slúžka misie?

Napriek tomu, že cirkev je poslaná do sveta a je nutné, aby prispôsobila svoje volanie prostrediu, v ktorom žije a uskutočňuje zvesť Evanjelia, poslanie Izraela v SZ nás upozorňuje na niekoľko skutočností, ktoré sú nezmeniteľné a platia aj pri zvestnom prispôsobovaní sa.

6.3.1 Cirkev je všeobecne prístupná, ale nie je obecná

"Kresťanstvo, ktoré si prestalo uvedomovať tento vrcholný fakt opozície medzi Bohom a jeho stvorením, stratilo ten tón absolútnej nástojčivosti, bez ktorej Evanjelium, ktoré mu bolo zverené, nemôže byť iné ako bezmyšlienkovité a povrchné."⁵⁵

6.3.2 Cirkev slúži národu, ale (ako Izrael) nie je slúžkou

6.3.3 Cirkev nie je viazaná na chrám, ale (ako Izrael) je to chrám Boží

6.3.4 Cirkev je prenasledovaná, ale (ako Izrael) vífází nad svetom

6.3.5 Cirkev je vyslaná do sveta, ale (ako Izrael) nie je tulák

POUŽITÁ LITERATÚRA

ALTHAUS Paul: *Die Christliche Wahrheit*.

AKVINSKÝ, T.: *Summa Theologiae*. Albany, AGES software 1997. CD-ROM.

BARTH Karl: *Church Dogmatics*.

BAVINCK, Herman: *The Doctrine of God*. Carlisle, Eerdmans 1979.

BUTTRICK, G. A. (ed.): *The Interpreter's Dictionary of the Bible (IDB)*. Nashville: Abingdon, 1984.

EICHRDTH Walther: *Theology of the Old Testament*.

ELWELL, Walter. A. (ed): *Evangelical Dictionary of Biblical Theology (EDBT)*. Grand Rapids, Baker Books 1996.

HARRIS, J. L.: *Theological Wordbook of the Old Testament (TWOT)*. Chicago, Moody Bible Institute 1980.

OTTO, Rudolf: *Posvátno*. Praha, Vyšehrad 1998.

VAN GEMEREN (ed.): *New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis (NIDOTE)*. Carlisle, Paternoster 1996.

VON RAD Gerhard: *Old Testament Theology*.

WEBER Otto: *Grundlagen der Dogmatik*.

⁵⁴ Otto Weber: *Grundlagen der Dogmatik*, zv. I. str. 324.

⁵⁵ Walther Eichrodt: *Theology of the Old Testament*, zv. I. str. 277.